joforum87 2009. 06. 28. 12:36 Page 3

A területrendezés és regionális fejlesztés céljai, dokumentumai és szereplői Romániában[1]

HORVÁTH RÉKA

Ha regionális fejlesztéssel/területfejlesztéssel/területrendezéssel foglalkozunk Romániában, általában azzal a problémával találkozunk, hogy egy adott területre vagy településre több típusú fejlesztési dokumentum is vonatkozik. Kolozsvár esetében például a főbb dokumentumok a következők: általános urbanisztikai terv,[2] Kolozs megye fejlesztési terve, Kolozs megye területrendezési terve,[3] Észak-Nyugat régió fejlesztési terve, Nemzeti fejlesztési Terv,[4] Nemzeti területrendezési terv.[5] Jelen tanulmányunkban megvizsgáljuk, milyen összefüggések, alá- és fölérendeltségek vannak a területrendezés és regionális politika dokumentumai között Romániában.

Területrendezés Romániában

Romániában a 2001/350-es törvény szabályozza a területrendezést és az urbanizmust, meghatározva ezek tartalmát, céljait, dokumentumait és intézményrendszerét. A törvény átfogó fogalomként bevezeti az „ország területének térbeli igazgatását", amelyet kötelező és folyamatos tevékenységként határoz meg. Az ország területének térbeli igazgatását a törvény szerint a területrendezés és urbanizmus által valósítják meg, „ezek komplex tevékenységek, amelyek hozzájárulnak a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez, a természetes és épített örökség védelméhez, az életkörülmények javításához városon és vidéken, valamint a regionális, országos és európai szintű területi kohéziónak a megvalósításához"[6].

a) A területrendezés és urbanizmus céljai

A területrendezés és urbanizmus különböző típusú tevékenységeket jelentenek. A területrendezésnek globálisnak, funkcionálisnak, előrejelzőnek és demokratikusnak kell lennie. Azaz: koordinálnia kell a különböző szektoriális politikákat; figyelembe kell vennie a természeti és épített környezetet; hosszú távon kell elemeznie a fejlesztési trendeket; biztosítania kell a lakosság részvételét a folyamatban.[7] Ezzel szemben az urbanizmusnak operatívnak, integrálónak és normatívnak kell lennie. Azaz: a területrendezési terveket kell részletezze; a települések szektoriális politikáit kell szintetizálja; meg kell határozza a területek használatának módjait

[1] A tanulmány megírására felhasználtam a Maros megyei területrendezési terv felújítása alkalmával Pop Daniel és Horváth Réka által írt *Ghidul administrației publice locale* kötetet.
[2] Planul Urbanistic General – PUG.
[3] Planul de Amenajare a Teritoriului Județean – PATJ.
[4] Planul Național de Dezvoltare – PND.
[5] Planul de Amenajare a Teritoriului Național – PATN.
[6] 2. cikkely 3. alpont, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[7] 3. cikkely, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.

joforum87 2009. 06. 28. 12:36 Page 4

és céljait.[8] Addig, amíg a területrendezés Románia teljes területén történik, az urbanizmus csak az ország településeit érinti.[9]

A romániai *területrendezés globális célját* a gazdasági, társadalmi, környezeti és kulturális politikák összehangolása jelenti, azért, hogy „biztosítsák az ország különböző területei közötti kiegyensúlyozott fejlődést, valamint a kohézió növelését, a gazdasági és társadalmi kapcsolatok hatékonyságának növelését."[10] Az *urbanizmus globális célját* így fogalmazták meg a törvényhozók: „a települések komplex fejlődésének elősegítése a rövid, közép és hosszú távú stratégiák megvalósítása által".[11]

A *területrendezés céljait* a következő feltételek figyelembevételével határozták meg:[12]

– a régiók és területek kiegyensúlyozott gazdasági és társadalmi fejlődése, tekintetbe véve ezek specifikumait,

– az emberek életminőségének javítása,

– a természetes erőforrások felelős használata, a környezet és kulturális táj védelme,

– a terület racionális használata,

– a kulturális diverzitás megőrzése és fejlesztése.

Ehhez képest az *urbanizmus céljai* a következők:[13]

– az életkörülmények javítása,

– a gyermekek, idősek és a hátrányos helyzetűek speciális szükségleteit kielégítő körülmények létrehozása,

– a területek hatékony felhasználása, a megfelelő urbanisztikai funkciókat figyelembe véve,

– a természetes és épített kulturális örökség védelme és hasznosítása,

– az épített, rendezett és ültetett környezet minőségének biztosítása,

– a települések természeti katasztrófák elleni védelme.

b) Területrendezési és urbanisztikai dokumentumok

A területrendezés dokumentumai a következők:[14] a nemzeti területrendezési terv,[15] a zonális területrendezési terv[16] és a megyei területrendezési terv.[17] Az urbanisztika dokumentumai pedig a következők:[18] általános urbanisztikai terv[19] és az

[8] 4. cikkely, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[9] 8. cikkely, 11. cikkely, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[10] 7. cikkely, 11. cikkely, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[11] 10. cikkely, 11. cikkely, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[12] 9. cikkely, 11. cikkely, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[13] 13. cikkely, 11. cikkely, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[14] 40. cikkely, 11. cikkely, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[15] Planul de Amenajare a Teritoriului Național – PATN.
[16] Planul de Amenajare a Teritoriului Zonal – PATZ.
[17] Planul de Amenajare a Teritoriului Județean – PATJ.
[18] 45. cikkely, 11. cikkely, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[19] Planul Urbanistic General – PUG.

joforum87 2009. 06. 28. 12:36 Page 5

ennek megfelelő helyi szabályzat; zonális urbanisztikai terv[20] és az ennek megfelelő helyi szabályzat és a részletes urbanisztikai terv.[21] A területrendezési dokumentumok irányadó, míg az urbanisztikai dokumentumok operatív szabályozásokat tartalmaznak.[22] A törvényben meghatározzák a két típusú dokumentáció közötti kapcsolatokat, eszerint: az urbanisztikai dokumentumok a városi és vidéki települések szintjén jelenítik meg a területrendezési dokumentumokban szereplő javaslatokat.[23] Ehhez azt is hozzá kell tenni, hogy a jóváhagyott területrendezési tervekben található, irányadó rendelkezések kötelezőek az önkormányzatokra, a szabályozások pedig a természetes és jogi személyekre.[24]

A törvény szerint a *nemzeti területrendezési tervnek* (PATN) irányadó jellege van és a szektoriális stratégiai programok közép- és hosszú távú szintézisét jelenti. A nemzeti területrendezési terv a következő hét részből áll: kommunikációs csatornák, vizek, védett területek, településrendszer, természeti kockázatoknak kitett területek, turizmus, vidékfejlesztés.[25] Ezek a részek tulajdonképpen különálló törvényeket jelentenek, amelyekből a tanulmány írásakor[26] a következők készültek el és fogadták el: szállítási hálózatok (2006/383. törvény), vizek (1997/171. törvény), védett területek (2000/5. törvény), településhálózatok (2001/351. törvény), természeti kockázatoknak kitett területek (2001/575. törvény).[27] A nemzeti területrendezési terv és ennek különböző részei kötelezőek a többi területrendezési dokumentum számára.[28]

A *zonális területrendezési tervet* különböző területek speciális problémáinak megoldására állítják össze. Ezek a területek, a törvény szerint, a következők lehetnek:

– községek vagy városok közöttiek, amelyek alap területi-közigazgatási egységekből, azaz községekből, illetve városokból állnak,

– megyék közötti területek, amelyek teljes megyéket, vagy megyékből bizonyos részeket tartalmaznak,

– regionálisak, amelyek több megyéből állnak össze.[29]

A zonális területrendezési terv előírásait be kell vezetni az illető megyék megfelelő területrendezési terveibe.

A *megyei területrendezési terv* előírásai kötelezőek a többi területrendezési és urbanisztikai tervre nézve. A megyei területrendezési tervnek irányadó jellege van és a megye társadalmi-gazdasági fejlesztési programjának térbeli kifejeződését jelenti. Minden megyének kötelező módon rendelkeznie kell megyei területrendezési

[20] Planul Urbanistic Zonal – PUZ.
[21] Planul Urbanistic de Detaliu – PUD.
[22] 39. cikkely 2. alpont, 11. cikkely, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[23] 44. cikkely 2. alpont, 11. cikkely, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[24] 39. cikkely 4. alpont, 11. cikkely, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[25] 41. cikkely, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[26] 2008. december.
[27] A minisztérium honlapja szerint előkészületben vannak az oktatási infrastruktúrára, természetes övezetekre és turizmusra vonatkozó részek. A honlapot utoljára 2008 decemberében látogattam meg.
[28] 41. cikkely, 3. alpont, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[29] 41. cikkely, 1. alpont, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.

joforum87 2009. 06. 28. 12:36 Page 6

tervvel, és ezt 5–10 évente fel kell újítania. A megyei területrendezési tervet a törvény szerint a következő dokumentumokkal kell összehangolni: nemzeti területrendezési terv, zonális területrendezési terv, a kormány szektoriális programjai, fejlesztési programok.[30]

Minden közigazgatási-területi egységnek rendelkeznie kell egy *általános urbanisztikai tervvel*, amelyet legtöbb tízévente fel kell újítani. Ez a terv képezi a fejlesztési programok és tevékenységek alapját.[31] Az általános urbanisztikai tervet a településfejlesztési stratégiája alapján kell kidolgozni, és össze kell hangolni a település költségvetésével és közpolitikáival.[32]

A *zonális urbanisztikai terv* a település különböző részeinek integrált fejlesztését jelenti, valamint a fejlesztési programok összehangolását az általános urbanisztikai tervvel.[33]

A *részletes urbanisztikai terv* által szabályozzák a különböző objektumok térbeli elhelyezését.[34]

Láthatjuk tehát, hogy a területrendezési és urbanisztikai dokumentumok közötti kapcsolatokat a törvényhozók viszonylag pontosan szabályozták. Azt is láthatjuk, hogy a törvény kifejezetten megengedi regionális vagy több megyét érintő területrendezési tervek kidolgozását.

c) A területrendezés és urbanisztika szereplői/intézményrendszere

A területrendezés és urbanisztika szereplőit két szinten találjuk meg Romániában. Egyrészt országos szinten két fő szereplő van: a regionális fejlesztési és lakásügyi minisztérium, valamint a területfejlesztési országos bizottság. Másrészt a közigazgatási-területi egységek szintjén a megyei és helyi önkormányzatok, valamint a területrendezési és urbanisztikai technikai bizottságok.

A területrendezési és urbanisztikai tevékenységekért *országos szinten* a regionális fejlesztési és lakásügyi minisztérium felel, amely biztosítja az állam ellenőrzését a különböző dokumentumokban szereplő rendelkezések végrehajtása felett.[35] Az országos területrendezési bizottság a minisztérium döntéseit kell megalapozza ezen a területen. Ez, a törvény szerint, egy tudományos, konzultatív, láttamozó, jogi személyiség nélküli bizottság, amely köztisztviselőkből és szakemberekből áll. A bizottság tagjait különböző minisztériumok, szakmai szervezetek és egyetemek javasolják. [36] Ennek a bizottságnak a hatáskörébe tartozik többek között: a tudományos szempontból megindokolt területi, urbanisztikai és építészeti politikai javaslat meg-

[30] 42. cikkely, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[31] 46. cikkely, 1. alpont, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[32] 46. cikkely, 4. alpont, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[33] 47. cikkely, 1. alpont, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[34] 48. cikkely, 1. alpont, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[35] 35. cikkely, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[36] 35[1.] cikkely, 1. alpont és 3. alpont, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.

joforum87 2009. 06. 28. 12:36 Page 7

tétele a minisztériumnak; a területrendezési és urbanisztikai dokumentumok elemzése és láttamozása; az integrált városfejlesztési tervek és a növekedési pólusok elemzése és láttamozása.[37]

A területrendezés és urbanisztika területén a *megyei tanácsok*nak a következő törvény szerinti hatáskörei vannak:

– a megyei szintű területrendezési és urbanisztikai tevékenységek koordinálása,[38]

– általános iránymutatások kidolgozása a területrendezésben és urbanisztikában,[39]

– biztosítja a nemzeti, regionális és zonális területrendezési tervekben szereplő rendelkezések átvételét a megyében lévő települések megfelelő terveibe,[40]

– biztosítja a megyei területrendezési tervek, a megyei érdekeltségű zonális területrendezési tervek kidolgozását és elfogadja ezeket.[41]

A *helyi tanácsoknak* a következő hatáskörei vannak a vizsgált területen:

– koordinálják és felelnek az urbanisztikai tevékenységekért,[42]

– biztosítják az elfogadott területrendezési és urbanisztikai tervek tiszteletben tartását.[43]

A megyei, municípiumi és városi tanácsok szintjén a saját apparátusukon belül léteznek területrendezési és urbanisztikai struktúrák, amelyeket a megye vagy municípium vagy város főépítésze vezet.[44] Ugyanezeken a szinteken hozzák létre a területrendezés és urbanizmus technikai bizottságait, amelyeknek célja az adott területre vonatkozó döntések minőségének növelése. Ez a bizottság egy konzultatív bizottság, amelynek láttamozó, technikai szakértő szerepe van.[45]

II. Regionális fejlesztés Romániában

A regionális fejlesztés céljai

A romániai regionális fejlesztést egy különálló törvény szabályozza, mégpedig a 2004/315-ös, amely a következőképpen határozza meg a regionális politikát: „a regionális politikát azon kormányzati politikák összessége alkotja, amelyeket a központi kormányzás, önkormányzatok és szakosított regionális szervek dolgoznak ki, az érintett gazdasági-társadalmi partnerek konzultációjával, amelyeknek célja a fejlesztési régiókba tömörült területek gazdasági növekedésének és a kiegyensúlyozott és fenntartható társadalmi fejlődésének biztosítása, Románia nemzetközi versenyképességének javítása és a gazdasági és társadalmi különbségek csökken-

[37] 35[1.] cikkely, 2. alpont, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[38] 21. cikkely, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[39] 22. cikkely, 1. alpont, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[40] 22. cikkely, 2. alpont, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[41] 22. cikkely, 2. alpont, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[42] 25. cikkely, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[43] 25. cikkely, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[44] 36. cikkely, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.
[45] 37. cikkely, 1. alpont, 2001/350. törvény a 2008/09/16-án aktualizált változata szerint.

joforum87 2009. 06. 28. 12:36 Page 8

tése Románia és az EU tagállamai között."[46] A törvény szerint a határon átnyúló együttműködés is részét képezi a regionális fejlesztési politikának.[47] Érdemes megjegyezni, hogy a törvényhozók szerint a regionális fejlesztési politikák alkalmazását össze kell hangolni Románia általános fejlesztési céljaival és az EU kohéziós politikájának céljaival.[48]

A törvény a következőképpen határozza meg a regionális fejlesztési politika céljait:

– a regionális diszparitások csökkentése,

– a kormányzati szektoriális politikák régiószintű összehangolása, ezek fenntartható gazdasági és társadalmi, valamint kulturális fejlesztéséért,

– a hazai és nemzetközi régiók közötti együttműködések elősegítése.[49]

A törvény szerint a fentebbi célok megvalósítását az országos regionális fejlesztési alapból és a regionális fejlesztési alapból kell finanszírozni.

A törvény úgy határozza meg a fejlesztési régiókat, mint a regionális fejlesztési politika megalkotásának, életbeültetésének, értékelésének kerete.[50] A 2004-ben elfogadott törvény tételesen is meghatározza a fejlesztési régiók összetételét, valamint azt, hogy ezek a régiók nem területi-közigazgatási egységek, és nincs jogi személyiségük.

A regionális fejlesztés intézményrendszere

A regionális fejlesztés intézményeit két szinten találjuk meg. *Országos szinten* jelen van a *Regionális fejlesztési Tanács*, amely többek között láttamozza a nemzeti regionális fejlesztési politikákat és stratégiákat, valamint a nemzeti fejlesztési tervet. A regionális fejlesztési tanács a kormány képviselőiből, valamint a regionális fejlesztési tanácsok elnökeiből és alelnökeiből áll. Ugyancsak országos szinten találjuk meg az *országos regionális fejlesztési alapot*, amelynek fő feladata a többéves regionális fejlesztési tervek finanszírozása.[51]

Regionális szinten, azaz minden fejlesztési régiónak van egy *regionális fejlesztési tanácsa, regionális fejlesztési ügynöksége,* valamint *regionális fejlesztési alapja*. A regionális fejlesztési tanács hatáskörébe tartozik többek között a regionális fejlesztési stratégiák, programok és projektek jóváhagyása. A tanács a megyei tanácsok elnökeiből, valamint a municípiumi, városi és községi önkormányzatok egy-egy képviselőjéből áll össze. Minden fejlesztési régióban létezik egy regionális fejlesztési ügynökség is, melynek hatáskörébe tartoznak többek között a regionális fejlesztési stratégiák, tervek, valamint programok kidolgozása. Ezeket a programokat, valamint a regionális fejlesztési ügynökség kiadásait a regionális fejlesztési alapból finanszírozzák.[52]

[46] 2004/315. törvény, 2 cikkely.
[47] 2004/315. törvény, 2 cikkely.
[48] 2004/315. törvény, 2 cikkely.
[49] 2004/315. törvény, 3 cikkely.
[50] 2004/315. törvény, 6. cikkely, 2. alpont.
[51] 2004/315. törvény, 11., 12., 13., 14. cikkely.
[52] 2004/315. törvény, 7., 8., 9. cikkely.

joforum87 2009. 06. 28. 12:36 Page 9

A Nemzeti Fejlesztési Terv

Bár a nemzeti fejlesztési terv, illetve a regionális és helyi fejlesztési tervek rendszere kevésbé részletesen szabályozott, mint a területrendezési és urbanisztikai dokumentumok tartalma, mégis két helyen találhatunk a nemzeti fejlesztési tervre vonatkozó rendelkezéseket. Egyrészt a regionális fejlesztésről szóló törvény (2004/315) az országos fejlesztési tanács kompetenciáit sorolva azt írja, hogy a nemzeti fejlesztési terv tartalmazza Románia prioritásait és többéves finanszírozási intézkedéseit, amelyek az ország gazdasági és társadalmi kohézió területen kitűzött céljait valósítják meg.[53]

Másrészt a 2004/1115-ös kormányhatározat az, amely szabályozza a Nemzeti Fejlesztési Terv partnerségben való kidolgozását. Ebben választ találhatunk arra a kérdésre, hogy mi a Nemzeti Fejlesztési Terv: „Románia stratégiai tervezési és többéves pénzügyi tervezési dokumentuma, amelyet a kormány fogad el és széles partnerségben dolgoznak ki, és amelynek célja gazdasági és társadalmi fejlesztésének irányítása és ösztönzése ahhoz, hogy elérje a gazdasági és társadalmi kohézió célját”[54]. A kormányhatározat még a következőket mondja a Nemzeti Fejlesztési tervről:

– a regionális fejlesztés országos stratégiája, valamint a szektoriális stratégiák alapján dolgozzák ki;

– olyan típusú programálást jelent, mint amilyent a strukturális alapok egyes célkitűzése alá tartozó uniós országok végeznek;

– az EU kohéziós politikájának megfelelő fejlesztési célok életbeültetésének eszköze;

– megalapozza a strukturális alapokból való pénz felhasználását;

– a következőket tartalmazza: az ország gazdasági és társadalmi helyzetének elemzése; középtávú fejlesztési célok; a célok elérésének stratégiája; a tevékenységek többéves pénzügyi programálása, a belföldi és külföldi források figyelembevételével.[55]

A 2007–2013-as Nemzeti Fejlesztési Terv

A 2007–2013-as Nemzeti Fejlesztési Terv bevezetője szerint az NFT az alapeszköze az EU-hoz való felzárkózásnak, azaz Románia és az Unió között létező gazdasági-társadalmi diszparitások csökkentésének. A dokumentum szerint a Nemzeti Fejlesztési Terv az „EU kohéziós politikájának specifikus fogalma, többéves stratégiai pénzügyi dokumentum, amelyet széles partnerségben dolgoztak ki, és amely Románia társadalmi-gazdasági fejlesztését irányítja az EU Kohéziós Politikájával összhangban”[56].

A 2007–2013-as Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT) kidolgozásának „2004-ben azzal fogtak neki, hogy ez főleg azokra a prioritásokra és célokra fog kitérni, amelyek kom-

[53] 2004/315. törvény, 12/a. cikkelye.
[54] 2004/1115. kormányhatározat 3/1. cikkelye.
[54] 2004/1115. kormányhatározat 3/2-5. cikkelye.
[56] Guvernul României, Planul Național de Dezvoltare 2007-2013, 2005, 4. o.

joforum87 2009. 06. 28. 12:36 Page 10

patibilisek a Kohéziós és Strukturális Alapok beavatkozási területeivel. Fontos pontosan meghatároznunk a 2007–2013 NFT specifikus voltát. Ez nem helyettesít egy Nemzeti Gazdaságfejlesztési Stratégiát, ez utóbbinak csak egyik jelentős komponensét alkotja. A kohéziós politikában az NFT a közbefektetések prioritizálási eszközét jelenti. (...) Az NFT nem tartalmaz törvényi szabályozást, intézményépítést vagy strukturális reformot, ezeket más programálási dokumentumok tartalmazzák, mint például az Előcsatlakozási Gazdasági Program vagy az eljövendő Nemzeti Reform Program."[57]

A 2007–2013-as Nemzeti Fejlesztési Terv első része a jelenlegi helyzet elemzését tartalmazza a következő területeken: gazdasági-társadalmi; termelési ágazat; infrastruktúra; humánerőforrás; foglalkoztatottság; társadalmi beilleszkedés; egészség; mezőgazdaság, vidékfejlesztés és halászat; regionális diszparitások a gazdasági fejlesztésben; európai területi együttműködés; adminisztratív képesség; területi fejlesztés helyzete. A SWOT elemzés egy mindössze egyoldalas, nagyon általános dokumentum. Ezt követi a fejlesztési stratégia, a pénzügyi programozás, az életbeültetés, a partnerség, az ex-ante értékelés, külön-külön fejezetekben.

Románia 2007–2013 közötti Nemzeti Fejlesztési Tervének fő célja Románia és az EU tagállamai közötti diszparitások csökkentése, azaz 2013-ra a GDP/fő (vásárlóerőparitáson számolva) 41%-a legyen az EU átlagának.[58]

A Nemzeti Fejlesztési Terv három specifikus célt határoz meg, amelyek hozzá kell járuljanak a globális cél eléréséhez. Ezek a következők: a gazdasági versenyképesség növelése; az alapinfrastruktúrák európai szintre való fejlesztése; a humánerőforrás képzése és jobb kihasználása. Ezek eléréséhez hat prioritást jelöltek meg:

– a gazdasági versenyképesség növelése és a tudásalapú gazdaság fejlesztése;

– a szállítási infrastruktúra fejlesztése; a környezet védelme és minőségének javítása;

– a humánerőforrás fejlesztése, a foglalkoztatottság és a beilleszkedés elősegítése és a közigazgatás képességeinek növelése;

– a vidéki gazdaság fejlesztése és a mezőgazdasági szektor termelékenységének növelése;

– a régiók közötti diszparitások csökkentése.[59]

A Nemzeti Fejlesztési Terv összköltségvetése 58 673,11 millió euró, a források 48%-át romániai költségvetési pénzek képezik, 43%-át uniós források, míg 9%-át magánforrások. A hétéves költségvetés körülbelül 26%-át vidékfejlesztésre, 25%-át szállítási infrastruktúrára, 16%-át regionális fejlesztésre, 13%-át humánerőforrásfejlesztésre, 11%-át környezetvédelemre és 9%-ot a versenyképességi célkitűzés finanszírozására fordítanák.[60]

[57] Guvernul României, Planul Național de Dezvoltare 2007-2013, 2005, 4. o.
[58] Guvernul României, Planul Național de Dezvoltare 2007-2013, 2005, 236. o.
[59] Guvernul României, Planul Național de Dezvoltare 2007-2013, 2005, 236–244. o.
[60] Guvernul României, Planul Național de Dezvoltare 2007-2013, 2005, 350–351. o. és ennek alapján saját számítások.

joforum87 2009. 06. 28. 12:36 Page 11

A 2007–2013-as Nemzeti Fejlesztési Terv kitér a területrendezésre is. Többek között kimondja azt, hogy Románia területfejlesztésének stratégiai koncepciója lesz az a dokumentum, amelyik magába foglalja mind a 2007–2013-as Nemzeti Fejlesztési Tervet, mind a különböző területrendezési terveket. A 2007–2025-ös időszakot tekintve, a Nemzeti Fejlesztési terv középtávra (2007–2013) szól, míg az országos területrendezési terv (PATN) hosszú távra. [61]

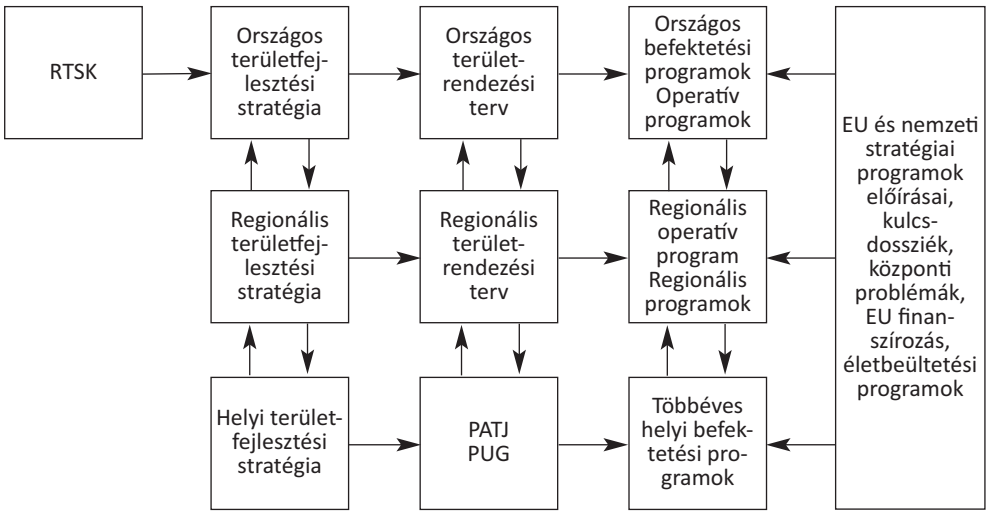
III. Románia területfejlesztésének stratégiai koncepciója 2030 (RTSK 2030)[62]

a) Az RTSK 2030, valamint a területrendezés és regionális politika kapcsolata

Románia területfejlesztésének 2030-as stratégiai koncepciója még nem egy elfogadott dokumentum, egyelőre csak közvitára bocsátották és valamikor 2009 folyamán kellene véglegesíteni. A közvitára bocsátott dokumentum szerint a RTSK 2030 Románia „fenntartható és integrált területfejlesztésének közép- és hosszú távra szóló stratégiai dokumentum".[63] A RTSK 2030 szerint a különböző stratégiákat horizontálisan és vertikálisan egyeztetni kell a következőképpen:

„– horizontálisan a területfejlesztési stratégiákat a területrendezési és urbanisztikai dokumentumokkal, valamint a releváns szektoriális befektetési programokkal,

– vertikálisan a különböző szintű területfejlesztési stratégiákat, a területrendezési/urbanisztikai stratégiákkal és közbefektetési stratégiákkal".[64]

A stratégiai területi tervezés struktúrája[65]

[61] Guvernul României, Planul Național de Dezvoltare 2007-2013, 2005, 227. o.
[62] Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială România 2030.
[63] MDLPL, Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială România 2030, 2008. október, 19. o.
[64] MDLPL, Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială România 2030, 2008. október, 63. o.
[65] Forrás: MDLPL, Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială România 2030, 2008. október, 63. o.

joforum87 2009. 06. 28. 12:36 Page 12

b) Az RTSK 2030 alapelvei, időtávja

Az RTSK 2030 készítői szerint az országos térfejlesztési stratégiák időtávja a hosszú (25–30 év) és nagyon hosszú (40–50) táv. Románia területfejlesztési stratégiai koncepciója két típusú elvrendszeren alapszik. Egyrészt meghatároz egy koncepciószintet, ahol az európai vonatkozó dokumentumokat használta fel. Másrészt meghatározott egy területi szintet, ahol a dokumentum szerint figyelembe kell venni a következőket:

– a tervezésben a különböző szinteket – a világ, kontinens, EU, tagállamok, régiók, helyi közösségek – úgy kell tekinteni, mint amelyek hatással vannak egymásra,

– a policentrikus fejlesztés alapelveit kell követni a tervezésben.[66]

A dokumentumban a következő alapelveket sorolják fel, akárcsak a különböző területfejlesztési dokumentumokban használatos elveket: fenntartható területfejlesztés; kiegyensúlyozott és harmonikus fejlesztés; a specifikusságok megőrzése; szolidaritás; területi partnerség; átláthatóság és bizalom; konzultáció és koordinálás; intézményi fejlesztés; szubszidiaritás.[67]

c) Az RTSK 2030 céljai

Románia területfejlesztési stratégiájának koncepciója a következőképpen határozza meg a fejlesztési víziót: „Románia – egy dinamikus, versenyképes, virágzó ország, aktív szereppel Közép- és Dél-Kelet Európában”[68]. Ennek a víziónak az elérését, a dokumentumot elkészítők szerint, a következő célrendszerrel lehet elérni:

1. Stratégiacél: **„**Románia integrációja az EU-ba, az ország regionális és kontinentális identitásának kinyilvánítása, valamint a területi kohézió növelése a fenntartható területi fejlesztés által.”[69]

2. Irányvonalak:

– az európai fejlesztési pólusokhoz és területfejlesztési korridorokhoz való csatlakozás;

– a városhálózat strukturálása és fejlesztése;

– az urbán-rurál szolidaritás kinyilvánítása;

– a régiók közötti hálózatok konszolidálása és fejlesztése;

– a kulturális és természeti örökség értékesítése.[70]

3. célkitűzések:

– a periféria státus értékesítése a kontinensek közötti összekötő kapocs szerep fejlesztésével;

– az európai fejlesztési pólusok hálózatához való csatlakozás;

– a településhálózatok kiegyensúlyozott fejlesztése;

– az urbán-rurál szolidaritás kinyilvánítása;

[66] MDLPL, Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială România 2030, 2008. október, 36. o.
[67] MDLPL, Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială România 2030, 2008. október, 37. o.
[68] MDLPL, Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială România 2030, 2008. október, 35. o.
[69] MDLPL, Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială România 2030, 2008. október, 38. o.
[70] MDLPL, Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială România 2030, 2008. október, 39. o.

joforum87 2009. 06. 28. 12:36 Page 13

– vidékfejlesztés;
– a régiók közötti kapcsolatok fejlesztése és konszolidálása;
– a különböző kategóriájú területek megfelelő fejlesztése;
– a területi versenyképesség növelése;
– a természetes és kulturális örökség védelme, fejlesztése és értékesítése.[71]

d) Románia területfejlesztési stratégiája

Románia területfejlesztésének stratégiai koncepciója több helyen is megemlíti, hogy Románia területfejlesztésének stratégiája a koncepció alapján készül majd el. Érdekes, hogy a területfejlesztési stratégiát a területrendezési törvény, a 2001/350-es szabályozza. A törvény kimondja, hogy fenntartható fejlesztési stratégiák, programok és politikák területi vonatkozásban mind Románia területfejlesztési stratégiáján alapszanak.

A törvény szerint Románia területfejlesztési stratégiája az a „hosszú távú dokumentum, amely meghatározza Románia területfejlesztésének irányvonalait és életbeültetési irányait egy 20 évnél nagyobb időszakra, regionális, régiók közötti és országos szinten, integrálva transznacionális és határon átnyúló aspektusokat is”[72].

IV. Következtetések

Az előbbiekben láthattuk, hogy Romániában a Nemzeti Fejlesztési Terv azon közbefektetések prioritizálását jelenti, amelyek összhangban vannak az EU kohéziós politikájával, az NFT képezve a Nemzeti Stratégiai Referencia Keret alapját is. A Nemzeti Fejlesztési Terv az a dokumentum, amelyet egyértelműen az európai integrációs folyamat miatt hoztak létre. Ne felejtsük el, hogy a 2007–2013-as időszakra szóló Nemzeti Fejlesztési Terv a negyedik ilyen jellegű terv, amely 1990 után Romániában elkészült. Az első Fejlesztési Terv a 2000–2002-es időszakra szólt, és a bevezetőben egyértelműen leírják, hogy azért készítették el, mert Romániát a csatlakozási folyamat keretén belül felkérték, hogy készítsen el egy nemzeti fejlesztési tervet.[73] Az Európai Bizottság 2000-es jelentése Romániáról is kimondja, hogy „ami a programállást illeti, kidolgoztak egy előzetes nemzeti fejlesztési tervet és bemutatták a Bizottságnak”[74]. Az első 1990 utáni regionális fejlesztésről szóló törvényt 1998-ban fogadta el a Parlament (1998/151-es törvény). Ehhez képest az első olyan törvény, amely szabályokat fogalmazott meg a területrendezési és urbanisztikai dokumentumok terén, 1991-ben jött létre (1991/50-es törvény). A regionális politika dokumentumai és a területrendezés dokumentumai közötti kapcsolatok még nincsenek részletesen leszabályozva.

[71] MDLPL, Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială România 2030, 2008. október, 42–58. o.
[72] 14. cikkely 3. alpont, a 350/2001 törvény a 16/09/2008-én aktualizált változata szerint.
[73] Agenția Națională de Dezvoltare Regională, **Planul Național de Dezvoltare 2000-2002,** 1999.
[74] Commission Européenne, Rapport régulier 2000 de la Commission sur les progrès réalisés par la Roumanie sur la voie de l’adhésion, 77. o.

joforum87 2009. 06. 28. 12:36 Page 14

Kulcsszavak: területrendezés, regionális fejlesztés, Románia.

Irodalomjegyzék

Agenția Națională de Dezvoltare Regională 1999. Planul Național de Dezvoltare 2000-2002.

Commission Européenne, Rapport régulier 2000 de la Commission sur les progrès réalisés par la Roumanie sur la voie de l'adhésion

Guvernul României 2005. *Planul Național de Dezvoltare 2007-2013*.

Horváth Réka – Pop Daniel 2009. *Ghidul administrației publice locale.* Reactualizarea planului de amenajare a teritoriului județean, județul Mureș.

MDLPL 2008. *Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială România 2030*.

2004/1115-ös kormányhatározat

2004/315-ös törvény

2001/350-es törvény